

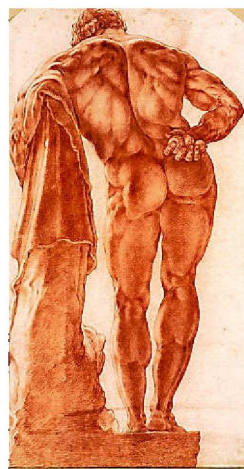
'HET KLASSIEKE IDEEAAL'

Werken naar antieke beelden

WAT: tentoonstelling
WAAR: Teylers Museum, Haarlem
WANNEER: t/m 31 mei
INFO: teylersmuseum.nl

Zie de complexiteit van het menselijk lichaam maar eens over te hevelen naar het platte vlak, met behoud van een driedimensionale illusie. Door de eeuwen heen hebben tekenaars en schilders het geleerd aan de hand van sculpturen of plastieken. Het grote ideaal vormden die strakke, perfect geproportioneerde lichamen uit de Griekse en Romeinse oudheid. Een kleine expositie in Teylers Museum brengt de traditie in beeld.

De mooiste voorbeelden komen uit de eigen collectie. Het zijn werken van Hendrick Goltzius. Hij trok in 1591 vanuit Haarlem naar Rome, waar hij zeven maanden tekeningen maakte van beroemde antieke beelden, met het idee er later gravures naar te vervaardigen. Van de *Hercules Farnese* bijvoorbeeld, zo genoemd omdat het marmeren Hercules-beeld in het Palazzo Farnese stond.

Hendrick Goltzius, 'Hercules Farnese'. Krijttekening, 1591.

FOTO TEYLERS MUSEUM

Drie keer zien we de Griekse held op de rug: twee keer als krijttekening en nog een keer in prent. Goltzius heeft de indrukwekkende spierbundels minutieus in beeld gebracht.

Een andere gravure toont de *Apollo Belvedere*. Zichzelf indachtig voegde Goltzius een tekenaar toe aan de voet van het ontzagwekkende beeld. Zo moet hij daar in Rome zelf hebben gezeten, in al zijn nietigheid.

Het ideaal is door de eeuwen heen niet veranderd. Zoals Goltzius in 1591 de *Torso Belvedere* tekende, zo zou William Turner twee eeuwen later precies hetzelfde doen. In Haarlem hangen de twee werken gebroederlijk naast elkaar. Kunstenaars hoefden overigens niet allemaal naar Rome af te reizen. Van beroemde beelden waren ook gipsafgietsels beschikbaar.

Voor deze tentoonstelling, die vijf eeuwen omspant, heeft het Haarlemse museum dankbaar kunnen steunen op de collectie van Katrin Bellinger. Zij verzamelt tekeningen, schilderijen en gravures die kunstenaarsateliers laten zien waar naar modellen wordt gewerkt. De oudste afbeelding dateert uit 1531 en toont de Florentijnse beeldhouwer en tekenaar Baccio Bandinelli met zijn leerlingen. Naast het beeldje dat zij natekenen staat een kaars. Zo kon de schaduwwerking bestudeerd en realiteitsgetrouw nagebootst worden.

